

Maarit Kallio-Savela, Kyösti Värri, Juha Myllymäki

Eduskunnan sivistysvaliokunta

SiV@eduskunta.fi

Sivistysvaliokunta tiistaina 4.11.2025 klo 12.00 / HE 143/2025 vp / Asiantuntijapyyntö

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (lukio- ja ammatillisen koulutuksen lukuvuosimaksut EU/ETA-valtioiden ulkopuolisille ja ammatillisen koulutuksen tilauskoulutus)

Lausunnon tiivistetty sisältö

Suomen Kuntaliitto kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi ja antaa lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Aloitamme lausuntomme tiivistyksellä koko lausunnosta. Käsitlemme sen jälkeen yksityiskohtaisemmin hallituksen esitystä sekä tilauskoulutuksen että lukuvuosimaksujen osalta tarkastellen esitystä osin eritellen lukio- ja ammatillisen koulutuksen osalta.

Kuntaliitto tunnistaa julkisen talouden tilan ja pitää siksi periaatteessa tarpeellisena etsiä uusia rahoituslähteitä. Lukuvuosimaksujen käyttöönoton tuottamia tuloja ja kokonaisvaikutuksia on kuitenkin vaikeaa arvioida.

Nuorten ikäluokkien pieneneminen muodostaa keskeisimmän haasteen sekä lukio- että ammatillisen koulutuksen järjestämisessä tulevina vuosina. Ongelma korostuu väestöään menettävillä alueilla. Tähän ehdotetut muutokset eivät ole tuomassa helpotusta.

Kuntaliitto pitää tärkeänä, että hallitus seuraa tarkasti lukuvuosimaksujen käyttöönoton vaikutuksia. On ilmeistä, että vaikutukset kohdistuvat hyvin eri tavoin eri koulutuksen järjestäjiin. Erityisen tärkeää on seurata vaikutuksia palveluverkkoon, koulutuksen ja eri ammatillisten tutkintojen saatavuuteen ja saavutettavuuteen sekä osaavan työvoiman saatavuuteen eri puolella maata. Hallituksen tulee olla valmiina reagoimaan, mikäli koulutuksen

saatavuus uhkaa heikentyä merkittävästi tai osaavan työvoiman saatavuus heikkenee.

Kuntaliitto pitää ehdotettuja rajoituksia lukuvuosimaksuvelvoitteen ulkopuolelle jäävistä ryhmistä tarkoituksenmukaisina.

Kuntaliitto esittää lisäksi huolensa, että Suomesta vaikuttaa puuttuvan tietopohjaan ja analyysiin perustuva näkemys ja kestävä kokonaisstrategia, jossa linjataan Suomeen toisen asteen koulutukseen opiskelemaan tulemisesta suomalaisen yhteiskunnan ja hyvinvoinnin rakentamiseksi.

Erityisesti lukiokoulutuksesta

EU/ETA-alueen ulkopuolisten opiskelijoiden poistuminen valtionosuuden piiristä vaikuttaa hyvin eri tavoin eri lukiokoulutuksen järjestäjiin. Tämä heikentää Kuntaliiton arvion mukaan joidenkin kuntien mahdollisuuksia järjestää lukiokoulutusta. Hallituksen tulee seurata toimenpiteiden vaikutuksia kuntiin ja muihin koulutuksen järjestäjiin.

Hallituksen on oltava valmis käyttämään muita välineitä, jotta lukiokoulutuksen saavutettavuus ei heikkenisi. Näitä välineitä ovat seuraavat:

- 1) Yksikköhinnan harkinnanvaraisen korotuksen hyödyntäminen.
- 2) Rahoituslaissa olevan lukiokoulutuksen keskimääräisen yksikköhinnan leikkauksen poistaminen.
- 3) Samoin on käynnistettävä valmistelu lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmän uudistamiseksi, jotta koulutuksen järjestäjät pystyvät huolehtimaan koulutuksen laadusta ja saavutettavuudesta.

Erityisesti ammatillisesta koulutuksesta

Ammatillisen koulutuksen järjestämislupasäätely muuttuu vuoden 2026 alusta siten, että järjestämisluvassa ei enää säädellä niiden opiskelijoiden määrää, jotka ovat oppivelvollisuuslain (1214/2020) 16 §:n nojalla oikeutettuja maksuttomaan koulutukseen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että vastaavasti kuin lukiokoulutuksessa nuorten määrän vähentyminen vähentää myös ammatillisen koulutuksen opiskelijamäärää.

Väestönkehityksestä johtuen Suomen haasteena on tulevana vuosina osaavan työvoiman saatavuus. Lukuvuosimaksut voivat jossain määrin heikentää osaavan työvoiman saatavuutta. Jatkossa olisi kuitenkin edelleen mahdollisuus hyödyntää valtionosuusrahoitteista oppisopimuskoulutusta osaavan työvoiman rekrytoinnissa. Tilannetta tulee kuitenkin seurata ja tarvittaessa käynnistää toimenpiteet, joilla varmistetaan ammatillisen koulutuksen

saatavuus ja saavutettavuus maan eri osissa sekä tarkoituksenmukainen hyödyntäminen osaavan työvoiman saatavuudessa.

Tilauuskoulutus

Ammatillisen koulutuksen tilauuskoulutusta koskevat esitykset

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaisesti hallituksen esityksessä ammatillisen koulutuksen järjestäjille avattaisiin mahdollisuus myydä tutkintoon johtavaa tilauuskoulutusta siten, että koulutettavina ovat Euroopan unionin ja Euroopan talousalueen kansalaiset vastaavalla tavalla kuin korkeakouluissa.

Lausunnolla olleessa hallituksen esitysluonnoksessa ehdotettiin säädettäväksi, että kuntien ja kuntayhtymien ei tarvitse yhtiöittää toimintaansa järjestäessään ammatillisen koulutuksen tilauuskoulutusta. Yritystukineuvottelukunnan lausunnon perustella ehdotus yhtiöittämisvelvoitteesta luopumisesta poistettiin hallituksen esityksestä ja asian käsittelyä jatketaan myöhemmässä vaiheessa.

Kuntaliitto korostaa, että laissa ammatillisesta koulutuksesta säädettyä tilauuskoulutusta (laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017) voivat järjestää vain järjestämisluvan omaavat kunnat, kuntayhtymät, rekisteröidyt yhteisöt tai säätiöt. Kysymys on siis myös tilauuskoulutuksen osalta kansallisen koulutusjärjestelmän mukaisista ammatillisista tutkinnoista ja koulutuksen järjestämisestä. Lisäksi voimassa olevan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 28 §:n mukaan tutkintoja tai koulutusta ei saa järjestää taloudellisen voiton tavoittelemiseksi.

Kuntaliitto katsoo, että on perusteltua, että kuntien ja kuntayhtymien ei tarvitse yhtiöittää toimintaansa niiden järjestäessä ammatillisen koulutuksen tilauuskoulutusta.

Kuntaliitto korostaa tässä yhteydessä ammatillisen koulutuksen ylläpitäjäneutraalia järjestelmää ja kuntien roolia ammatillisen koulutuksen rahoittajana ja pääasiallisena järjestäjänä. ”Yksityisten”, rekisteröityjen yhteisöjen ja säätiöiden, ammatillisen koulutuksen järjestämisluvan saaneiden rahoitus on julkista rahaa vastaavasti kuin kunnallisten ammatillisen koulutuksen järjestäjienkin. Rahoitus myönnetään ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän mukaisesti samoin laskennallisin perustein kaikille koulutuksen järjestäjille ylläpitäjätahosta riippumatta. Tämä julkinen rahoitus takaa hallituksen esitysluonnoksen mukaisesti vakaan ja ennakoitavan

rahoitusperustan myös yksityisten, rekisteröityjen yhteisöjen tai säätiöiden, koulutuksen järjestäjien toiminnalle.

On tärkeää, että kunnat ja kuntayhtymät toimivat pääasiallisina ammatillisen koulutuksen järjestäjinä, koska erityisesti oppivelvollisten koulutukseen liittyy merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä, joita voidaan perustuslakivaliokunnan lausunnon PeVL 48/2021 vp mukaan antaa vain viranomaiselle. Tällaisia tehtäviä ovat esimerkiksi ammatillisessa koulutuksessa olevan oppivelvollisen opiskelu-oikeuden peruuttaminen ja palauttaminen, määräaikainen erottaminen, asuntolasta erottaminen sekä opiskelu-oikeuden pidättäminen.

Lukiokoulutuksen tilauskoulutusta koskevat esitykset

Hallituksen esitys sisältää muutoksia lukiolain 9 §:ään, jossa säädetään tilauskoulutuksesta lukiokoulutuksessa. Lukiokoulutuksessa tilauskoulutus on mahdollista ainoastaan International Baccalaureate -tutkintoon johtavassa koulutuksessa ja koskee koulutuksen järjestäjiä, joiden järjestämislupaan sisältyy lupa järjestää IB-tutkintoon johtavaa koulutusta. Tilauskoulutusta voidaan järjestää lukiolain 9 §:n 2 momentin mukaan vain EU/ETA-alueen ulkopuolisille kansalaisille. Ehdotettavat muutokset eivät laajenna tai kavenna tätä lainsäädännön perusasetelmaa.

Molemmat esitettävät muutokset ovat pieniä. Pykälän 1 momenttiin on tehty lisäys, joka on astunut voimaan 1.1.2025. Nyt tuon lisäyksen sanamuotoa esitetään muutettavaksi siten, että se vastaisi ammatillisesta koulutuksesta annettuun lakiin tehtävän muutoksen muotoiluja. Momenttia ehdotetaan muutettavan siten, että koulutuksen järjestäjä ei saa järjestää tilauskoulutusta, jos tilaajan tarkoituksena on välittää opiskelijoita tutkinto-opiskelijoiksi siten, että opiskelijoiden välittäminen on voittoa tavoittelevaa liiketoimintaa. Kuntaliitto pitää muutosta teknisenä, sillä se tosiasiallisesti vain yhtenäistää sanamuodot ammatillisen koulutuksen kanssa.

Pykälän 4 momenttia esitetään täsmennettäväksi koulutuksen tilaajan perimien maksujen osalta. Koulutuksen tilaajalla on nykyisen lainsäädännön mukaisesti oikeus periä tilauskoulutukseen osallistuvilta opiskelijoilta tilaajan sijaintivaltion lainsäädännön tai oman käytäntönsä mukaisia maksuja. Nyt esitettävällä muutoksella maksujen suuruutta täsmennetään viittamalla opiskelijan lähtömaan elinkustannuksiin, joihin nähden opiskelijalta perittävien maksujen tulisi olla kohtuullisia. Ehdotettu muutos vastaisi ammatillisesta koulutuksesta annettuun lakiin ehdotettavaa muutosta. Kuntaliitolla ei ole huomautettavaa tähän.

Lukuvuosimaksut

Ammatillisen koulutuksen lukuvuosimaksuja koskevat esitykset

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että EU/ETA-valtioiden ulkopuolelta tuleville opiskelijoille säädetään lukuvuosimaksut sekä lukio- että ammatillisessa koulutuksessa. Lukuvuosimaksut eivät koskisi Euroopan talousalueella vakituisesti asuvia kolmansien maiden kansalaisia eikä vakiintuneiden ohjelmien kautta saapuvia vaihto-opiskelijoita, jotka eivät tule suorittamaan koko tutkintoa tai lukion oppimäärää. Myös tilapäistä suojelua saavat rajattaisiin maksullisuuden ulkopuolelle. Suomeen ETA-valtioiden ulkopuolelta pidempiaikaiseen työhön tulevien perheeseen kuuluvat eivät kuuluisi maksullisuuden piiriin, jos heillä olisi ennen opintojen alkua oleskelulupa Suomeen.

Oppivelvollisuusikäiset eli alle 18-vuotiaat opiskelijat eivät olisi lukuvuosimaksuvelvollisia. Alle 18-vuotiaat, jotka ovat tulleet Suomeen opiskelijan oleskeluluvalla tarkoituksenaan suorittaa toisen asteen tutkinto, olisivat kuitenkin lukuvuosimaksuvelvollisia. Lukuvuosimaksut koskisivat siten opiskelijan oleskeluluvalla opiskelevia EU- ja ETA-valtioiden ulkopuolisia kansalaisia.

Kuntaliitto yhtyy ehdotuksen taustalla olevaan huoleen julkisen talouden tilasta yleisesti sekä lisäksi kuntatalouden tilasta. Tämän vuoksi on tarpeellista sekä pohtia uusia rahoituslähteitä että keventää kuntien velvoitteita.

Lukuvuosimaksullisten opiskelijoiden poistamisen valtionosuusrahoituksen piiristä arvioidaan vähentävän ammatillisen koulutuksen valtionosuusrahoitusta 10 miljoonaa euroa vuonna 2026 ja 15 miljoonaa euroa vuodesta 2027 lukien. Kuntaliitto korostaa, että vähennys on tehtävä vähentämällä järjestämissuvassa olevia opiskelijavuosien enimmäismääriä vastaavasti kuin valtionosuusrahoitusta pienennetään.

Ammatillisen koulutuksen järjestämislupasäätely muuttuu vuoden 2026 alusta siten, että järjestämissuvassa ei enää säädellä niiden opiskelijoiden määrää, jotka ovat oppivelvollisuuslain (1214/2020) 16 §:n nojalla oikeutettuja maksuttomaan koulutukseen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että vastaavasti kuin lukiokoulutuksessa nuorten määrän vähentyminen vähentää myös ammatillisen koulutuksen opiskelijamäärää.

Opiskelijat, jotka tulevat Suomeen opiskelemaan oppisopimuskoulutuksessa, tarvitsevat työperusteisen oleskeluluvan. Näin ollen ne opiskelijat, jotka tulevat Suomeen opiskelemaan oppisopimuskoulutuksessa työnteon perusteella myönnetyllä jatkuvalla oleskeluluvalla, eivät tulisi olemaan lukuvuosimaksuvelvollisia. Tämä mahdollistaisi jatkossakin osaavan työvoiman

rekrytoinnin ja kouluttamisen suomalaisen tutkintojärjestelmän mukaiseen tutkintoon tai tutkinnon osaan.

Väestönkehityksestä johtuen Suomen haasteena on tulevina vuosina osaa-
van työvoiman saatavuus. Yhtenä ratkaisuna on työ- ja koulutusperäinen
maahanmuutto. Lukuvuosimaksut voivat jossain määrin heikentää osaa-
van työvoiman saatavuutta. Jatkossa olisi kuitenkin edelleen mahdollisuus hyö-
dyntää valtionosuusrahoitteista oppisopimuskoulutusta osaa-
van työvoiman rekrytoinnissa. Tilannetta tulee kuitenkin seurata ja tarvittaessa käynnistää
toimenpiteet, joilla varmistetaan ammatillisen koulutuksen tarkoituksenmu-
kainen hyödyntäminen osaa-
van työvoiman saatavuuden turvaamiseksi.

Lukiokoulutuksen lukuvuosimaksuja koskevat esitykset

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että EU/ETA-valtioiden ulkopuolelta tu-
leville opiskelijoille säädetään lukuvuosimaksut sekä lukio- että ammatilli-
sessa koulutuksessa. Lukuvuosimaksut eivät koskisi Euroopan talousalu-
eella vakituisesti asuvia kolmansien maiden kansalaisia eikä vakiintuneiden
ohjelmien kautta saapuvia vaihto-opiskelijoita, jotka eivät tule suorittamaan
koko tutkintoa tai lukion oppimäärää. Myös tilapäistä suojelua saavat rajat-
tasiin maksullisuuden ulkopuolelle. Suomeen ETA-valtioiden ulkopuolelta
pidempiaikaiseen työhön tulevien perheeseen kuuluvat eivät kuuluisi mak-
sullisuuden piiriin, jos heillä olisi ennen opintojen alkua oleskelulupa Suo-
meen.

Oppivelvollisuusikäiset eli alle 18-vuotiaat opiskelijat eivät olisi lukuvuo-
simaksuvelvollisia. Alle 18-vuotiaat, jotka ovat tulleet Suomeen opiskelijan
oleskeluluvalla tarkoituksenaan suorittaa toisen asteen tutkinto, olisivat
kuitenkin lukuvuosimaksuvelvollisia. Lukuvuosimaksut koskisivat siten opis-
kelijan oleskeluluvalla Suomeen saapuvia tai opiskelijan oleskeluluvalla Suo-
messa oleskelevia EU- ja ETA-valtioiden ulkopuolisia kansalaisia. Kuntaliitto
pitää ehdotettuja rajauksia lukuvuosimaksuvelvoitteen ulkopuolelle jäävistä
ryhmistä tarkoituksenmukaisina.

Kuntaliitto yhtyy esityksen taustalla olevaan huoleen julkisen talouden ti-
lasta yleisesti sekä erityisesti kuntatalouden tilasta. Tämän vuoksi on tar-
peellista sekä pohtia uusia rahoituslähteitä että keventää kuntien velvoit-
teita. Toimenpiteiden tulee kuitenkin olla harkittuja, eikä niillä saa tosiasial-
lisesti siirtää valtion kustannuksia kuntien ja koulutuksen järjestäjien kan-
nettaviksi. Samoin toimenpiteiden ei tule heikentää lukiokoulutuksen järjes-
tämisedellytyksiä.

Lukuvuosimaksullisten opiskelijoiden poistamisen valtionosuusrahoituksen
piiristä arvioidaan vähentävän lukiokoulutuksen valtionosuusrahoitusta kaksi

miljoonaa euroa vuonna 2026 ja kolme miljoonaa euroa vuodesta 2027 lähtien. Koska valtionosuusrahoitus sisältää kuntien rahoitusosuuden, vähentäisi muutos myös kaikkien kuntien rahoitusosuutta noin 1,6 miljoonaa euroa vuonna 2027. Kokonaisuudessaan kyse on siis noin 0,3 prosentin leikkauksesta lukiokoulutuksen valtionosuusrahoitukseen. Leikkauksen suuruudessa on kuitenkin huomattavia eroja koulutuksen järjestäjien välillä.

Koulutuksen järjestäjälle tulee säädösehdotuksen mukaan velvollisuus periä lukuvuosimaksu lukiokoulutukseen hyväksytyltä, EU- ja ETA-alueen ulkopuolisen valtion kansalaiselta, joka oleskelee maassa opiskeluun perustuvalla oleskeluluvalla. Lukuvuosimaksun suuruus olisi vähintään lukiokoulutuksen keskimääräinen yksikköhinta tai koulutuksen järjestäjän yksikköhinta, mikäli se on keskimääräistä yksikköhintaa alempi. Kuntaliitto pitää hyvänä, että laissa määritetään lukuvuosimaksun minimitaso, mutta koulutuksen järjestäjän on mahdollista päättää myös korkeammasta lukuvuosimaksusta.

Lukuvuosimaksu määräytyisi opiskelijan ensimmäisenä opiskeluvuotena voimassa olevan yksikköhinnan perusteella koko opiskelun ajalle. Kuntaliitto pitää hyvänä, että säännös sekä vahvistaa opiskelijan mahdollisuuksia arvioida opintojen kustannuksia koko opiskeluajalta että luo koulutuksen järjestäjälle pitkäjänteisemmän näkymän lukuvuosimaksujen tulevista tuotoista.

On todennäköistä, että lukuvuosimaksujen käyttöönotto muuttaa EU/ETA-alueen ulkopuolisten opiskelijoiden profiilia. Se voi näkyä sekä opiskelijoiden lähtömaissa ja taustoissa että myös alueellisesti Suomessa eli opiskelijoiden oppilaitoksissa. Kuntaliiton arvion mukaan on myös todennäköistä, että lukuvuosimaksujen käyttöönotto EU- ja ETA-maiden ulkopuolisille opiskelijoille vähentää opiskelijoiden määrää ainakin alkuvaiheessa. Esitys heikentää Kuntaliiton arvion mukaan joidenkin kuntien mahdollisuuksia järjestää lukio-koulutusta.

Kuntaliiton käsityksen mukaan EU/ETA-alueen ulkopuolisten, opiskeluun perustuvalla oleskeluluvalla maassa olevien lukio-opiskelijoiden poistaminen valtionosuusrahoituksen piiristä vaikuttaa voimakkaimmin niihin pieniin koulutuksen järjestäjiin, joilla EU/ETA-alueen ulkopuolelta olevien opiskelijoiden osuus on merkittävä. Näillä koulutuksen järjestäjillä ei välttämättä ole varmuutta siitä, että lukuvuosimaksulliset opiskelijat kompensoivat jatkossa valtionosuusrahoituksen vähenemisen. Tällaisia kuntia on etenkin itärajan läheisyydessä, kun Venäjän kansalaisia on hakeutunut Suomeen lukiokoulutukseen. Viime vuosina EU- ja ETA-alueen ulkopuolisia lukio-opiskelijoita on tullut opiskeluun perustuvalla oleskeluluvalla myös muualle maahan.

Lukiokoulutuksen nykyinen rahoitusjärjestelmä reagoi osittain opiskelijamäärän laskuun korottamalla tietyin edellytyksin valtionosuusrahoituksen perusteena olevaa koulutuksen järjestäjän yksikköhintaa. On kuitenkin ilmeistä, että valtion lukiokoulutuksen rahoitukseen vuosittain kohdistama yli sadan miljoonan euron rahoitusleikkaus heikentää lukiokoulutuksen järjestäjien mahdollisuuksia järjestää laadukasta lukiokoulutusta.

Nuorisoikäluokkien pieneneminen yhdistettynä EU/ETA-alueen ulkopuolisten opiskelijoiden poistumiseen valtionosuusrahoituksen piiristä voi joillakin seuduilla heikentää entisestään lukiokoulutuksen järjestämismahdollisuuksia. Opiskelijamäärän vähenemisestä johtuva yksikkökustannusten nousu ja rahoituksen samanaikainen väheneminen voivat vaikuttaa koulutuksen saatavuuden vaarantumiseen joillakin alueilla. Kuntaliiton näkemyksen mukaan myös valtion tulee reagoida tähän.

Ensinnäkin lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmän on omalta osaltaan pystyttävä tukemaan koulutuksen saavutettavuutta. Se luokin käytännössä läisäpainetta esimerkiksi lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmän mahdollistaman yksikköhinnan harkinnanvaraiseen korotukseen varatun rahoituksen hyödyntämiseen. Tässä tilanteessa on hyvä, että yksikköhinnan harkinnanvarainen korotus on mahdollinen. Vaikka yksikköhinnan harkinnanvarainen korotus rahoitetaan vähentämällä kaikkien koulutuksen järjestäjien rahoitusta, on se Kuntaliiton näkemyksen mukaan yksi käytettävissä oleva väline lieventämään mahdollisia rahoitusmuutoksia.

Toiseksi koulutuksen saavutettavuuden haaste on vihdoin syytä ottaa myös kansallisesti vakavasti. Opetus- ja kulttuuriministeriöllä on lukiolain 4.3 §:n mukaan erityinen velvoite varmistaa lukiokoulutuksen riittävä valtakunnallinen ja alueellinen saatavuus. Onkin syytä käynnistää valmistelu lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmän uudistamiseksi, jotta koulutuksen järjestäjät pystyvät tosiasiallisesti huolehtimaan koulutuksen laadusta ja saavutettavuudesta nuorten määrän jatkaessa useimmilla seuduilla pienenemistään. Eduskunnan joulukuussa 2024 päättämät muutokset olivat alkujohdanto, mutta nyt on syytä tarttua asiaan toden teolla. Kolmanneksi Kuntaliiton käsityksen mukaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslakiin sisältyvä lukio-koulutuksen keskimääräisen yksikköhinnan leikkaus tulee välittömästi poistaa.

Nuorten ikäluokkien pieneneminen muodostaa keskeisimmän haasteen sekä lukio- että ammatillisen koulutuksen järjestämisessä tulevina vuosina. Se merkitsee sekä yksikkökustannusten nousua että palveluverkkoon kohdistuvaa painetta. Lukiokoulutuksella on useimpien koulutuksen järjestäjien tapauksessa vahva yhteys perusopetukseen muun muassa yhteisen henkilöstön ja tilojen osalta. Lukioverkossa tapahtuvat muutokset vaikuttavat siten

pienemmissä kunnissa yleensä myös perusopetukseen ja sen järjestämismahdollisuuksiin. Lukiokoulutus on myös pääväylä korkeakoulu-, etenkin yliopisto-opintoihin, jolloin muutokset lukiokoulutuksen saavutettavuudessa voivat heijastua myös korkeakoulutukseen.

Kuntaliitto pitää tärkeänä, että hallitus seuraa toimenpiteiden vaikutusta kuntiin ja muihin koulutuksen järjestäjiin. On ilmeistä, että vaikutukset kohdistuvat eri koulutuksen järjestäjiin hyvin eri tavoin. Osalla lukiokoulutuksen järjestäjiä valtionosuuteen oikeutettujen opiskelijoiden määrä vähenee merkittävästi nykytilanteesta. On helppo arvioida lukuvuosimaksujen käyttöönoton vaikutus valtionosuusrahoituksen vähenemiseen, mutta on selvästi vaikeampaa arvioida lukuvuosimaksujen mahdollisesti synnyttämää tulovirtaa. Erityisen tärkeää on seurata vaikutuksia koulutuksen saatavuuteen ja saavutettavuuteen eri puolella maata. Hallituksen tulee olla valmiina reagoimaan, mikäli koulutuksen saatavuus uhkaa heikentyä merkittävästi.

Kuntaliitto pitää tärkeänä hallituksen esityksessä olevaa linjausta, jonka mukaan lukuvuosimaksullisessa opiskelussa ei ole kysymys kilpailuilla markkinoilla tapahtuvasta toiminnasta tai EU:n valtioneuvoston päätösten tarkoittamasta taloudellisesta toiminnasta. Vaikka asiaa ei esityksessä käsitellä tarkemmin, linjaus on periaatteellisesti tärkeä.

Muut muutokset

Rahoituslakiin esitettävät muutokset

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutoksia kolmeen rahoituslain pykälään. 24 §:n 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi lause, jonka mukaan lukiokoulutuksen yksikköhintoja laskettaessa ei oteta huomioon lukiolain 9 §:ssä tarkoitettuja tilauskoulutuksen opiskelijoita eikä ehdotetussa lukiolain 34 a §:ssä tarkoitettuja lukuvuosimaksuvelvollisia opiskelijoita. Kuntaliitolla ei ole huomautettavaa tähän.

Rahoituslain 31 §:n 1 momenttiin ehdotetaan lisättävän uusi kohta, jonka mukaan lukion käyttökustannuksina ei pidetä lukiolain 9 §:n tarkoittaman tilauskoulutuksen tai ehdotetun lukiolain 34 a §:ssä tarkoitetun koulutuksen järjestämisestä aiheutuneita kustannuksia. Kuntaliitto pitää tämän osalta tärkeänä, että mahdollisesti pienimuotoinen lukuvuosimaksullinen toiminta ei aiheuttaisi tarpeetonta hallinnollista työtä.

Rahoituslain 49 §:ään ehdotetaan muutettavaksi siten, että suoritteita ei oteta huomioon rahoituksessa, jos opiskelija on ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 105 a §:n tarkoittama lukuvuosimaksuvelvollinen opiskelija. Koska jatkossa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 105 a §:ssä

tarkoitettujen opiskelijoiden koulutusta ei olisi tarkoitus rahoittaa valtion-osuusrahoituksella, ei näitä opiskelijoita tulisi ottaa mukaan suoritelaskennassa. Kuntaliitolla ei ole huomautettavaa tästä.

Oppivelvollisuuslakiin esitettävät muutokset

Hallituksen esityksessä ehdotetaan oppivelvollisuuden soveltamisalaa rajattavaksi siten, että soveltamisalan ulkopuolelle rajattaisiin opiskelijat, jotka ovat ehdotetun lukiolain 34 a §:ssä tai ehdotetun ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 105 a §:ssä tarkoitettuja lukuvuosimaksuvelvollisia opiskelijoita, vaikka heillä olisikin kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta Suomessa. Kuntaliitolla ei ole huomautettavaa tähän.

SUOMEN KUNTALIITTO

Susanna Huovinen
varatoimitusjohtaja

Maarit Kallio-Savela
kehittämispäällikkö